

באר הח חיים

בדיקת חמץ

הקרובנות הכתובים בפרשת צו, והן הן טהרותן של ישראל.

בתחילה הפרשה כתיב (ויקרא, ו, ב) "צ'ו את אהרן ואת בניו לאמר", והקשו מאי "לאמר" דקתי נאcaff, הא לא לעולם כוונת "לאמר" הינו להעibr את הנאמר לאחרים, והכא שציהו משה את אהרן ואת בניו על עבודת הקרבנות בבית המקדש לא שיר לכאורה לומר "לאמר" לכל ישראל, שהרי העובודה אינה מסורת כי אם להננים, ותרץ הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשישאה ז"ע על פי אמרם (מנחות קי) "כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא חטאות ולא מנחה לא שם", וכן כולם, ומכאן השהוסק בתורה אינו צריך להזכיר קרבנות, כי התורה חשובה וגדולה יותר מן הקרבנות, ועל זה נצטו הכהנים "לאמר" לישואל, שאם יעסקו בתורה לא יצטרכו להזכיר קרבנות, ויבואר להפליא דברי רשי" שכתב "אין צו אלא לשון זירוז, ביותר ציריך הכתוב לזרז

שאמרו רוז"ל במדרשות, כי חמץ בפסח רמז לצער הרע והוא שאר שבעיטה, ולכן כל הגרש יגרש אותו האדם מעליו, ויחפש עליו בכל מחבאות מחשבותיו, ואפילו כל שהוא לא בטיל, והוא אמות ונכו"ם, והכי נמי אמרו בוגרא (ברכות יז) "רבנן העולמים גלי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומיעקב שאר שבעיטה ושעבד מלכיות", ופיריש רשי" שמי מעקב - שאין אנו עושים רצונך, שאור שבעיטה - יציר הרע שבלבבנו, המחייבנו, ולכן החמורים כל כך באיסור חמץ כדי להרחק את האדם מן העבירה, ולא תהיה לו שום שכיות עם הסטרא אהרה.

והיינו דאמרו חז"ל (פסחים ד) "אור הנר יפה לבדיקה", והרמז שאפשר עבר את הרע על ידי חח התורה הנקרהת "אור" כתוב (משל ו, כ) "כ"י נר מצוה ותורה או", ואך הקရיה מעוררת את הזמן בעניין זה, כי בימים אלו קוראים בתורה בדרך כלל את פרשיות

ושותה לתקיעות המליך עליהםם, שפעולות אלו בערב פסח רוזאים איך שישאל קודשים קראצין שי"יערין ר'יבין ק'ערין" [כלום עניין נקיין הם, לשפssh ולבכד את הבית מכל פירור של חמץ] והמלאים העולמים מהם הם קשור"ק וממליצים טוב על ישראלי. ונתנו רמז לכך מן הפסוק (שמות יג, ה) "ויעבדת את העבדה הזאת בחודש הזה", שנקיין הבית חלק ג סימן תקע"ז בתשובה שנייה שאי אפשר להסביר בדרך הפשט"ט מדוע החמירה תורה כל כך באיסור חמץ [דאstorו במשהו ואסור בחומרות אלו שלא של אמן מצינו ביהכ"פ כתיב הכא "את העבדה הזאת" וכתיibe התם (ויקרא טז, ג) "בזאת יבוא אהרן אל בנהה, וכיוצא בחומרות אלו שום עלה מה קדוש", למדנו שקרצוף הבית בחודש הזה בשם איסור], "על כן אני סומך על מה דומה לעבודת כה"ג ביום הכיפורים.

ז. מעשה בהגה"ץ רבינו אחנן פולסקי גאב"ד טעפליק א"ז של שנכנס לביהם כמה ימים לפני פסח, והוא אברכים שוקדים על תלמידים בהתמודה גדולה, והבין שעורותם לבני ביתם בהכנות החג נחוצה מאד, לפיכך עליה על הבימה והכסי, שיש לו רשותה ארוכה של נשים אלמנתו שצירות עוזה בדחיפות למען צרכי החג, והוא דורש ומבקש מי מוכן לעוזר ולסייע להן, למוטר לצין שכias אחוד התאספו כולם לעוזר ולסייע לאוותן אלמנות, וגאב"ט טעפליק בקיש מהם להתייצב לפני בשורה והוא יתן בפניהם בכתב את פרטיה הבית שעיליהם לפניו ולעזר שם, ויהי כאשר פתחו את הפתחים ראה כל אחד את כתובתו ומוקם מגוריו מונצח על הפתח, והואיתה כוונתו להוכיח להם, שכולם מוכנים ומזומנים לטיעו לאחרים יותר מבני ביתם, ואין זו דרך התורה כדכתיב (שעה נח, ז) "ומבשרך לא תתעלם", וד"ל.

ו. ובבר המשיל הרה"ק רבינו לייב מפרעםישלאן ז"ע עניין זה לרופא הצריך לנתח את החולה כדי לרופאותו מחליו, וטומט יגש אל המלאכה צריך למרק הקיבה ולהכחיר את הגוף לקראת הגיטות, כמו כן הטורות שבני ישראל טורחים לפני הח פסח הן הן מעיקר עבודות היום טוב, ועי"ז מנקה ומזכה את האדם "ויהרג כל המזיקים" בטרום יתקדש הח הפסח שאו הוא בבחינת הניטות, וכל יהודי מותעה בקדושה עליונה.

ו. וההכנות ליום נשגב זה מתחילות ימים קודם החג, וכדברי ה'בני יששכר' (לחודש אדר מאמר ד את) שמאיריך באדר מודיע אין מרכבים ברכת "שהחינו" על בדיקת חמץ, ומברא כי ברכת שהחינו שמכורכים ביום הפסחים קאי גם על זה, ומכאן שכבר מכך מזוזת מתחילה לקיים מצות ביעור. והשתתא יובנו בcitior שתאות דברי ה'בית אהרן (ליקוטים) שכותב צריך להאמין, שכש שנותריהם באפר הפה ממש להකצת הפסח ממש, כמו כן נתהרים בקריאת פרשת פרא כל אחד ואחד לפוי מדורגו להחרת הפסח, כי הכל הוא הנקה דרביה לקוראת יום הפסח ומאז מתחילה ביעור חמץ.

ז. בזה אמרו לפרש טעמא שנטCKER בכל תפוצות ישראל לנכות את ליל פסח "ליל הסדר", כי יש "פודס" דורים לתורה, פ'ש' ר'מו ד'רוש סי'ז, אך בחג הפסח שאי אפשר להבין את ענייני החג לפי דרך הפשט, לנו נשאר רק "סדר" זה סי'וד ד'רוש ר'מו, כי הפשט נעלם מתנו.

ב. כתב הרמ"א (סימן תבל סעיף ב) "ונוהגים להניח פתית חמץ במקומות שימצאים הבודק, כדי שלא תהא ברכתו לבטלה", ונתחבטו הפוסקים איך תועליל עצה זו להצלת את הבודק מברכה לבטלה, והלא אין זה כי אם הערומה בעלמא, שהרי כל הבית נקי מחמצץ ואותם פתיתים יינט זקנים לבדיקה, שהרי יודע היכן הם עומדי, ואמר הגאוןubi דוב בערשר ווינגעעל מטעבין צ"ל בשם צדיק נסתור שהתגgor בוווארשא [לפרנסתו עסוק בתיקון שעוניים, וכאשר שמע אודוטינו גאב"ט תשעבן שבר את שעונו והלך לתקן אצלו כדי שיזכה להתרבר מפיו, אך כאשר הגיע אליו קלט יד שהוא שבר את שעונו בכוננה תחילת, וכל ביאתו אינה אלא בדרך ערמה, לפיכך סירב לברכו, ואמרו שאיש פשות הוא, בלית ביריה בקש ממנו שיאמר לו דבר חידוש, ולבקשה זאת לא סירב, ואמר לפניו תירוץ וזה. דנהנה מצות בדיקת חמץ היא לאור הנר, וילפין ליה בפסחים (פרק ז) בגירור שווה מכמה פסוקין, וחדא מיניהו הוא הכתוב אצל עבדי יוסף שחיפשו את הגבע בין אמתותיהם של השבעיטים, והתם נאמר (כראשית מז, ב) "ויחפש בגודל החל ובקען כליה וימצא", ונראה מכאן דשפיר שיר' לשון "חיפוש" גם כאשר על פי האמת יודעים היכן מונח החפץ, שהרי עבדי יוסף ידעו היכן הגבע מונח מאחר והם הטמינו אותו באמצעות בנימין, ומכאן שאף חיפוש כזה שמייה" בדיקה זו, ודרכ' ח".

מماמר זה אמר הרה"ק בעל ה'פני מנהם מגור ז"ע שיש ללמידה, דנהנה כל מי אשר נגע ראת אלוקים בלבבו יתאונן ויבכה על היצור הרע המשותל בקרבו ומנסה להפלו לבאר שחת, אך מה לו כי יליין כל כך. הרי הקבר'ה הנקיס את היצה"ר ובידו גם להוציאו, דומיא דפתית חמץ שהחכנו לשם בכוננה תוחילה ובקלות אפשר להוציאם ממש.